

Sygn. akt XVII AmC 3231/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Sajur-Kordula

Protokolant: asystent sędziego Piotr Zawodny

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2012 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje (...) Spółce Akcyjnej w W. wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści:

„Bank może, z ważnych powodów, rozwiązać Umowę Karty, z zachowaniem 31-dniowego okresu wypowiedzenia lub dokonać zastrzeżenia i zażądać zwrotu karty w trybie natychmiastowym. Za ważne powody uważa się: (...) naruszenie przepisów prawa przez Użytkownika Karty.”;

II. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz J. K. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazuje pobrać od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Warszawie kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem opłaty stałej od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony z mocy prawa;

IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) Spółki Akcyjnej w W..

SSO Magdalena Sajur-Kordula

Sygn. akt XVII AmC 3231/10

UZASADNIENIE

Powód - J. K. w pozwie z dnia 29 października 2010 r. skierowanym przeciwko (...)S.A. wniósł o uznanie następującego postanowienia wzorca umowy za niedozwolony:

„Bank może, z ważnych powodów, rozwiązać Umowę Karty, z zachowaniem 31-dniowego okresu wypowiedzenia lub dokonać zastrzeżenia i zażądać zwrotu karty w trybie natychmiastowym. Za ważne powody uważa się: (...) naruszenie przepisów prawa przez Użytkownika Karty.” (§ 39 ust. 3 pkt 11 Regulaminu kart kredytowych w (...) S.A.).

Powód wniósł również o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł, że pozwany proponuje swoim klientom umowy o korzystanie z karty kredytowej, do której wydany został „Regulamin kart kredytowych w (...) S.A.”, zawierający kwestionowane postanowienie.

Zdaniem powoda kwestionowane postanowienie wypełnia dyspozycję art. 385 § 1 kc oraz art. 385³ pkt 9 kc. Przesłanka w postaci „naruszenia przepisów prawa”, jako podstawa wypowiedzenia umowy przez Bank, jest sformułowana zdaniem powoda zbyt lakonicznie. Nie zostało wskazane, o jakie przepisy prawa chodzi, co prowadzi zdaniem powoda do wniosku, że naruszenie każdego z powszechnie obowiązujących przepisów daje pozwanemu uprawnienie do rozwiązania umowy przed upływem terminu jej obowiązywania. Po drugie, pozwany nie zastrzega, by naruszenie przepisów prawa musiało być stwierdzone przez Sąd, co daje pozwanemu uprawnienie do arbitralnej oceny zachowania konsumenta pod kątem zgodności z prawem. Konsumenti, którzy zawierają umowę karty kredytowej, powinni z góry wiedzieć, jakie naruszenie prawa może skutkować wypowiedzeniem umowy przed czasem, z czym związana jest konieczność natychmiastowego spłacenia całego zadłużenia wraz z odsetkami (§ 40 Regulaminu) (pozew k. 2 – 3).

W odpowiedzi na pozew pozwany – (...)S.A. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Pozwany przyznał, że w Regulaminie kart kredytowych w (...) S.A. znajduje się sporny zapis. Pozwany podjął prace nad nowym regulaminem, w którym zakwestionowane postanowienie się nie znajduje.

Pozwany podniósł zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda. Umowę karty kredytowej nie może bowiem zawrzeć każdy konsument. Zawarcie umowy karty kredytowej poprzedza badanie zdolności kredytowej wnioskodawcy i dopiero po pozytywnej ocenie zdolności kredytowej dany wnioskodawca staje się potencjalnym konsumentem, który może zawrzeć umowę z bankiem.

Pozwany podniósł, że obowiązek uzależnienia zawarcia umowy kredytu od pozytywnej oceny zdolności do spłaty w terminach zaciągniętego zobowiązania, nałożony jest na banki przez przepisy prawa bankowego (art. 70 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe). Pozwany powołał się w tym zakresie także na rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego. Oznacza to, zdaniem pozwanego, że może on zawierać umowy kredytowe (kart kredytowych) jedynie z tymi konsumentami, którzy posiadają zdolność kredytową.

Pozwany zaprzeczył, jakoby powód w chwili wniesienia pozwu posiadał zdolność kredytową, powód zaś posiadania tej zdolności nie wykazał. Stosownie zaś do treści art. 479³ § 1 kpc, legitymacja czynna przysługuje tylko temu podmiotowi, który według oferty pozwanego mógłby zawrzeć z nim umowę zawierającą postanowienie, którego uznania za niedozwolone żąda się pozwem (odpowiedź na pozew k. 12 – 15).

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. prowadzi działalność gospodarczą, polegającą na świadczeniu usług bankowych (okoliczność bezsporna).

Przy prowadzeniu działalności gospodarczej pozwany posługuje się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym o nazwie: „Regulamin kart kredytowych w (...) S.A.”, jest on zamieszczony na stronie internetowej pod adresem www.raiffeisen.pl i zawiera zakwestionowane przez powoda postanowienie o następującej treści: „Bank może, z ważnych powodów, rozwiązać Umowę Karty, z zachowaniem 31-dniowego okresu wypowiedzenia lub dokonać zastrzeżenia i zażądać zwrotu karty w trybie natychmiastowym. Za ważne powody uważa się: (...) naruszenie przepisów prawa przez Użytkownika Karty” (okoliczność bezsporna, Regulamin k. 8-9).

Sąd Okręgowy w Warszawie- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

W sprawie niniejszej powód wykazał, że kwestionowane postanowienie umowne pochodzi z wzorca umowy, wykorzystywanego przez pozwanego.

Pozwany przyznał, że stosuje wzorzec dołączony do pozwu, jak również postanowienie będące przedmiotem sprawy. Podniósł natomiast zarzut braku legitymacji procesowej powoda do wytoczenia niniejszego powództwa. W uzasadnieniu powołał się na okoliczność, że umowy karty kredytowej nie może zawrzeć z pozwanym bankiem każdy konsument, a jedynie taki, który posiada zdolność kredytową. Powód nie wykazał istnienia swojej zdolności kredytowej, a więc, zdaniem pozwanego, nie można uznać go za podmiot, który według oferty pozwanego mógłby zawrzeć z nim umowę zawierającą postanowienie, którego uznania za niedozwolone żąda pozwem.

Sąd uznał, że powyższy zarzut pozwanego nie jest zasadny. Art. 479³⁸ k.p.c. określa krąg podmiotów uprawnionych do wytoczenia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Z przepisu tego wynika, że m.in. legitymowany czynnie jest każdy, kto według oferty zawartej we wzorcu mógłby ze składającym ofertę zawrzeć umowę zawierającą niedozwolone postanowienie umowne. Powodem dochodzącym abstrakcyjnej kontroli wzorca może być konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c. przepisy art. 385¹- 385³ k.c. odnoszą się bowiem do stosunków prawnych pomiędzy przedsiębiorcami i konsumentami, czyli w obrocie jednostronnie profesjonalnym.

W myśl art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Powód w niniejszym procesie niewątpliwie jest konsumentem w rozumieniu cytowanego przepisu. Pozwany próbuje jednak dokonać zawężającej interpretacji treści art. 479³⁸ § 1 k.p.c., podnosząc, iż powód musi spełniać określone wymogi (zdolność kredytowa) pozwalające mu na zawarcie umowy z pozwanym bankiem.

Zdaniem Sądu kwestia posiadania lub braku zdolności kredytowej jest okolicznością wykraczającą poza zakres abstrakcyjnej kontroli wzorca, jakiej dokonuje się w procesie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Są to okoliczności związane z konkretną umową kredytową. Z tych względów Sąd nie może badać, czy z uwagi na sytuację majątkową, rodzinną, posiadane dochody i zobowiązania, powód może wytoczyć powództwo o przeprowadzenie abstrakcyjnej kontroli wzorca. Badanie to jest ograniczone w tym wypadku do tego, czy J. K. jest konsumentem w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Aby uznać dane postanowienie umowne za niedozwolone, muszą być łącznie spełnione następujące przesłanki:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, nie podlegało negocjacom
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami
- 3) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta
- 4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Odnosząc się do kwestionowanego w niniejszym pozwie postanowienia stwierdzić należy, że konsumenci nie mieli wpływu na ich treść, nie były one z nimi uzgodnione indywidualnie. Postanowienia uzgodnione indywidualnie to takie, na które konsument miał rzeczywisty wpływ i chodzi o wpływ na ich brzmienie. Powód wykazał, że kwestionowane postanowienie jest przejęte z wzorca umowy, zaś pozwany nie obalił istniejącego w tym zakresie domniemania, że

postanowienie nie podlegało indywidualnym uzgodnieniom z konsumentem. Wykazana została więc, przesłanka z art. 385¹ k.c., dotycząca braku indywidualnych uzgodnień.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy również głównych świadczeń stron, gdyż należą do nich tylko takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia (essentialia negotii). W niniejszym przypadku Regulamin dotyczy wydawania i posługiwania się kartą kredytową, a konkretne postanowienie – jednej z przesłanek dopuszczalności wypowiedzenia przez Bank umowy karty. Kwestionowane postanowienie nie dotyczy zatem essentialia negotii umowy, która miałaby być zawierana przez Bank z konsumentem.

Do rozstrzygnięcia pozostała kwestia, czy przedmiotowe postanowienia, kształtują prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta.

„Dobre obyczaje” to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami.

Jako sprzeczne z dobrymi obyczajami należy rozumieć działania, które zmierzają do dezinformacji lub wywołania błędnego mniemania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego, niezgodnie z zasadą równorzędności stron (tak W. Popiołek Komentarz KC t.I 2005).

Rażące naruszenie interesów konsumenta zachodzi wówczas, gdy w sposób znaczący zostaną naruszone jego interesy ekonomiczne, ale również zostanie spowodowany jego dyskomfort, wynikający z naruszenia jego prywatności, doznania zawodu, niedogodności organizacyjnych, straty czasu, wprowadzenie w błąd itp., czyli dojdzie do istotnej i nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta.

Klauzula generalna zawarta w art. 385¹ § 1 k.c. uzupełniona została listą przykładowych niedozwolonych postanowień umownych, zamieszczoną w art. 385³ k.c. Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne nie spełnia przesłanek klauzuli generalnej spoczywa, zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c., na przedsiębiorcy, odnośnie zaś postanowień wymienionych w art. 385³ k.c. istnieje domniemanie abuzywności.

Uwzględniając powyższe Sąd uznał, że kwestionowana przez powoda klauzula: **„Bank może, z ważnych powodów, rozwiązać Umowę Karty, z zachowaniem 31-dniowego okresu wypowiedzenia lub dokonać zastrzeżenia i zażądać zwrotu karty w trybie natychmiastowym. Za ważne powody uważa się: (...) naruszenie przepisów prawa przez Użytkownika Karty”** stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art.385¹ § 1 oraz art. 385³ pkt 9 k.c, ponieważ przyznaje przedsiębiorcy prawo do jednostronnej interpretacji umowy- dokonania oceny czy konsument naruszył przepisy prawa. Postanowienie jest sformułowane zbyt ogólnie, brak jest precyzyjnego określenia, naruszenie jakich przepisów może skutkować wypowiedzeniem umowy, czy chodzi o przepisy prawa bankowego, prawa cywilnego, czy też inne np. przepisy karne. Daje to bankowi możliwość odmiennego traktowania różnych konsumentów, jak również dokonywania oceny postępowania danego konsumenta w zakresie zgodności z prawem. Postanowienie to jest więc sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdyż kształtuje stosunek zobowiązaniowy niezgodnie z zasadą równowagi stron. Z tego powodu również rażąco narusza interes konsumenta, głównie ekonomiczny. Stąd na mocy powyższych przepisów orzeczono jak w pkt I wyroku.

Rozstrzygnięcie dotyczące kosztów zastępstwa procesowego oparto na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c w zw. z § 18 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1348 ze zm.).

Zgodnie z treścią przepisu art. 26 ust 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz 96 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167 poz. 1398) rozstrzygnięto o obciążeniu pozwanego obowiązkiem uiszczenia opłaty sądowej.

Publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzono na podstawie art.479⁴⁴ k.p.c.